

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นบทสรุปผลการวิจัยโดยกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และขอเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 8

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 8 ประกอบด้วยจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา และแม่ฮ่องสอน มีจำนวนทั้งหมด 292 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended) ของศึกษานิเทศก์อำเภอ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบ (Check list) เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบ (Check list) และชนิดปลายเปิด (Open ended) ตามเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบ (Check list)
 ตามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของงานย่อยที่ศึกษานิเทศก์ได้จัดทำขึ้น
 ในโรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การส่งและเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งและเก็บโดยใช้บริการทางไปรษณีย์และควยตนเอง ได้ส่งแบบสอบถามถึงผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 292 ฉบับ ได้กลับคืนมาทั้งสิ้น 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.45 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 231 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.11

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

1. ในตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร 292 คน จำนวน 75 อำเภอ 8 กิ่งอำเภอ

2. ในตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร 292 คน จำนวน 75 อำเภอ 8 กิ่งอำเภอ

3. ในตอนที่ 2 ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของงานย่อยที่ศึกษานิเทศก์จัดขึ้นภายในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร 292 คน จำนวน 75 อำเภอ 8 กิ่งอำเภอ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

1.1 เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

- 1.2 อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี
 1.3 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์

อำเภอ

1.4 อายุราชการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี

1.5 วุฒិทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ

ส่วนที่ 1 วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผลปรากฏดังนี้

การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่จะยึด

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหลักขั้นตอนการดำเนินการวางแผนเพื่อจัดทำโครงการนิเทศการศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะศึกษาสภาพปัญหาเพื่อจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่คือ ศึกษานิเทศก์อำเภอ สำหรับศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้นจะพิจารณาตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา

ส่วนการแจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ ใช้วิธีระบุในโครงการของแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษา โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดกิจกรรม คือช่วงทั้งในและนอกเวลาเรียน สำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม เป็นส่วนใหญ่และข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ส่วนใหญ่ ใ้มาจกผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน

ส่วนที่ 2 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของงานย่อย

การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของงานย่อยที่ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติ กิจกรรมส่วนใหญ่คั้งนี้ คำนงานพัฒนาหลักสูตร ใ้แก่

การประชุมกลุ่ม การระดมสมอง การบรรยาย การบรรยายพร้อมสื่อประกอบ การจัด
นิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือ และการเขียน คำนงานจัดการเรียนการสอน
โตแก การประชุมกลุ่ม การบรรยายพร้อมสื่อประกอบ การประชุมกลุ่มย่อย การจัด
นิทรรศการ เกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือการสังเกตภายในห้องเรียน และการไปเยี่ยม
เยี่ยม คำนงานวิเคราะห์วิจัย โตแก การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย
คำนงานวิเคราะห์ผลและประเมินผล โตแกการประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การบรรยาย
และการสังเกตภายในห้องเรียน คำนงานพัฒนาบุคลากร โตแกการประชุมกลุ่ม การ
บรรยายพร้อมสื่อประกอบ การบรรยาย การคุณภาพนครหรือโทรทัศน์ และการจัดนิทรรศการ
เกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือ คำนงานบริการ โตแก การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย
การบรรยาย การบรรยายพร้อมสื่อประกอบ การเรียน และการไปเยี่ยมเยี่ยม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผล การวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศ
อำเภอนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งจะนำมาอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

1. คำนงานวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ เป็นผู้ปฏิบัติ ดังนั้นสำหรับงานการประถมศึกษาอำเภอโดยศึกษา
นิเทศอำเภอ จึงต้องมีคณโยบายปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะออกมาในรูปแบบนโยบายกว้าง ๆ ที่สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอ จะต้องนำมาวิเคราะห์ ทบทวนแล้วจัดทำเป็นแนวปฏิบัติประสานสัมพันธ์กับ
นโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด รวมทั้งของสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอด้วย

ในการจัดการนิเทศการศึกษานั้น พบว่า ส่วนใหญ่สำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอ ได้มีคณโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็น
หลักยึดในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติจริงที่หน่วยงาน
ในระดับอำเภอ ได้มีคณโยบายของหน่วยงานสูงสุดระดับกรม เป็นทิศทางหรือเข็มทิศ

ในการทำงานในลักษณะนี้การกำหนดนโยบายนั้น กระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดนโยบายไว้กว้าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะกำหนดนโยบายเฉพาะของหน่วยงานตนขึ้น โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินี้จะกลายเป็นนโยบายแม่บท ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ยึดเป็นนโยบายของหน่วยงานตนในการทำงานต่อไป

สำหรับขั้นตอนในการวางแผนงาน เพื่อจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่จะศึกษาสภาพปัญหา ก่อน ซึ่งก็ตรงกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2519 : 6) ได้มีวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักในการทำงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก
3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ
4. การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา
5. การประเมินผลและรายงานผล

จะเห็นได้ว่า การแก้ปัญหาทางการศึกษานั้น ต้องหาสาเหตุและแก้ตามสาเหตุ วิธีการคือศึกษาสภาพปัญหา ก่อน แล้วจึงแก้ไขตามสภาพนั้น

สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นผู้อวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศ รองลงมาคือ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และบุรุษหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ขยายความได้ว่า สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์กลาง เป็นผู้อวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เป็นส่วนใหญ่ ส่วนครูใหญ่และครูสอนเปรียบเสมือนผู้รับการนิเทศผลการวิจัยพบว่ามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศน้อย ซึ่งขัดกับแนวคิดของ

สังค อุทรานันท์ (2529 : 94) ที่กล่าวไว้ว่า "บูรณวาทย์นั้นได้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่ นิเทศและครูบริหารนิเทศ" และถ้าจะกล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา แล้ว ผลงานวิจัยยังชี้แจงหลักการนิเทศการศึกษา ดังที่ สังค อุทรานันท์(2529 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาเป็น กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร นิเทศ และผู้บริหารนิเทศ" ส่วนผลการวิจัยคานยู เชียวราณีมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา มีความเป็นไปได้มาก เพราะจะใ้ครูเชี่ยวชาญในการวางแผนเฉพาะเรื่องในบางเรื่องเท่านั้น แต่ใช่น้อยมาก

สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ นั้น ผล การวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และ ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการ นิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้นคานยูบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ วางแผนคือ ส่วนใหญ่ศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และช่วย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน กล่าวสรุปได้ว่าบุคคลทั้งสาม เป็นทั้งผู้วางแผนและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

สำหรับหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา เป็นเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษา รองลงมาได้แก่เกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ของกลุม และประสบการณ์ ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับ ผลการวิจัยอาจจะเบี่ยงเบนไปจากทฤษฎีเล็กน้อย สังค อุทรานันท์ (2529 : 71) กล่าวว่า "นิเทศควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโดยคำนึง ถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ (1) จุดประสงค์ของการนิเทศ (2) ขนาดของกลุมผู้บริหาร นิเทศ และ (3) ระดับคุณภาพของกิจกรรมที่พอจะยอมรับได้" ขยายความได้ว่า ใน การพิจารณาหลักเกณฑ์การเลือกกิจกรรม ต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การนิเทศ ขนาดของ กลุมผู้บริหารนิเทศ รวมทั้งต้องพิจารณาคุณภาพของกิจกรรมหรือระดับประสบการณ์ ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับควบคู่กันทั้งสามประเด็น

ส่วนลักษณะการแจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น
 ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
 โดยระบุในโครงการของแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
 เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีการทำแผน จึงแจ้งการ
 จัดกิจกรรมการนิเทศ โดยระบุในโครงการแผนปฏิบัติการ แสดงให้เห็นถึงการ
 ทำงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีการ
 กำหนดนโยบาย วิธีดำเนินงานและแผนงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ส่วนช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น ผลการวิจัยพบว่า
 ส่วนใหญ่ ศึกษานิเทศก์ใช้เวลาทั้งในและนอกเวลาเรียน ลักษณะของศึกษานิเทศก์
 อำเภอในเขตการศึกษา 8 นั้น มีความใกล้ชิดกับครูมาก มีเวลาและโอกาสพบครูนอก
 เวลาราชการได้เสมอ มีการสนทนากันในเรื่องงานด้านวิชาการ และเรื่องอื่นๆ เสมอ
 เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ ทำการนิเทศทั้งในและนอกเวลาเรียน และ
 อีกประเด็นหนึ่งอาจขึ้นอยู่กับสาเหตุอื่น ดังเช่นผลงานวิจัยของ วันเพ็ญ กิ่งมะลิ (2531 :
 191) พบว่า ช่วงเวลาที่ไรในการนิเทศการศึกษานั้น ส่วนใหญ่ใช้เวลาทั้งในและนอก
 เวลาเรียน ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุมกลุ่ม การ
 บรรยายการใช้เวลานอกเวลาเรียน เพื่อความพร้อมของบุคคล สถานที่และเวลาที่ไร
 ในการจัดกิจกรรม ส่วนกิจกรรมที่ควรจัดในเวลาเรียนควรเป็นกิจกรรม การสังเกต
 ภายในห้องเรียน เป็นต้น

สำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์
 อำเภอ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำได้ง่าย
 สะดวก และประหยัด ตรงกับผลงานวิจัยของ วันเพ็ญ กิ่งมะลิ (2531 : 192)
 ที่กล่าวว่า ความการประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น พบว่า ส่วนใหญ่
 จะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและการสำรวจความคิดเห็น

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า การประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการ
 ศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอใช้วิธี จากการทดสอบนักเรียนเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนตัวเลขจากผลการวิจัยที่ได้น้อยกว่าการสังเกตพฤติกรรมเพียงเล็กน้อย กล่าวคือว่า

เกือบเท่ากัน การจะประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา โดยพิจารณาจาก การทดสอบนักเรียนเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยกำหนดว่า ถ้าผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนสูง หมายความว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ อยู่ในเกณฑ์ ดี ใค้ดี และถ้าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่ำ หมายความว่า การจัดกิจกรรม การนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภออยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ การประเมินผลโดย วิธีนี้ไม่อาจจะกล่าว ได้อย่างชัดเจนหนักแน่นว่า ผลสัมฤทธิ์นักเรียนต่ำ มาจากสาเหตุ การนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอไม่ดีไม่ไค้ผล เพียงสาเหตุเดียว สังค อุทรานันท์ (2529 : 180-181) กล่าวว่

นักเรียนจะมีสัมฤทธิ์ผลทาง การเรียนค้หรือไม่เพียงไค้ นั้นไม่ไค้ขึ้นอยู่กับ การนิเทศแต่เพียงอย่าง เดียว แต่จะขึ้นอยู่กับสภาพปัจจัยทางการบริหารและสภาพ แวกล้อมอื่น ๆ อีกมาก ค้งนั้นในการประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการนิเทศจึงไม่ควรจะยึด มั่นกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนไค้โดยตรง

ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ไค้มาจากไค้ร พบว่ ส่วนใหญ่ ไค้มาจากผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ซึ่งไค้เห็น ว่ ไค้ไรโรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งที่ศึกษานิเทศก์อำเภอองปฏิบัติกิจกรรมเป็นข้อมูลพิจารณา เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการนิเทศให้เหมาะสมสอดคล้องเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มากขึ้น ค้คือวางแผนแก้ไขตามสาเหตุ ตามข้อมูลที่ค้นพบ

ในการจัดการนิเทศศึกษานั้น ต้องคำนึงถึงนโยบายของหน่วยงาน สูงสุดเป็นเข็มทิศในการทำงาน ต้องศึกษาสภาพปัญหา บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในคาน รวมวางแผนและปฏิบัติกิจกรรม พิจารณาหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรม เวลาที่ใช้ ในการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งการประเมินผลและข้อมูลในการปรับปรุงกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา โดยไค้ปัจจัยเหล่านี้บสมบสานกลมกลืนกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาบรรลุเป้าหมาย

2. งานการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของงานย่อยที่ศึกษานิเทศก์ จัดขึ้นในโรงเรียน

งานงานพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดคือ การประชุมกลุ่ม การระดมสมอง การบรรยาย การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการนิเทศที่จัดเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการถ่ายทอดความรู้ความสามารถ เช่น การบรรยาย การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และกิจกรรมการนิเทศบางกิจกรรมเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การให้ข้อมูลตามความจริง การเสนอแนวคิด เช่น การประชุมกลุ่ม การระดมสมอง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เหมาะสมกับงานพัฒนาหลักสูตรที่ระบุไว้ในงานย่อยว่า ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทำแผนการสอน โครงการศึกษาสอนใด ซึ่งนิวัตร นาคะเวช (2528 : 163) ได้เสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านพัฒนาหลักสูตร คือการระดมสมอง การประชุมกลุ่มปฏิบัติการ การไขเอกสารให้ความรู้ การประชุมปรึกษาหารือและแนะนำ การฝึกอบรม และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

งานงานจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดคือ การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งในด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาควรจัดให้หลากหลายกว่านี้ โดยคำนึงถึง จุดประสงค์ในการจัดประสบการณ์ จำนวนบุคลากรในกลุ่ม และระดับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไรเกิดความขมขื่นสาบคายมากที่สุด และยังคงคำนึงถึงทรัพยากรและเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพ โรงเรียน จึงจะทำให้งานบรรลุเป้าหมายตามกิจกรรมที่จัด

นิวัตร นาคะเวช (2528 : 163) ได้กล่าวว่า งานด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมการนิเทศ คือการระดมสมอง การสาธิต การสังเกตการสอน การประชุมปรึกษาหารือและแนะนำ

งานงานวิเคราะห์วิจัย ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดคือ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย และการประชุมกลุ่มย่อย จะเห็นว่า การให้

ความรู้ความเข้าใจแก่ครู เป็นกิจกรรมที่เหมาะสม ง่ายสะดวกและประหยัด คือการบรรยายจากนั้นมีการประชุมกลุ่มและตามด้วยการประชุมกลุ่มย่อย ในลักษณะการประชุมกลุ่มนี้จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสนอแนวคิด อย่างเป็นอิสระ มีบรรยากาศที่ดี และจะโดยสมัครใจสมาชิกในกลุ่มกระตือรือร้นแสดงความคิดเห็น มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะพูด แฮร์ริส (Harris 1975 : 74) กล่าวว่า ตามปกติไรกิจกรรมการประชุมกลุ่มเป็นส่วนนำ และจะตามด้วยการอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย หรือระดมความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย

งานวิจัยของประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดคือ การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย และการบรรยายตามพิจารณาจุดประสงค์ของงานวิจัยของประเมินผลจะพบว่า ท้องการให้ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ด้านการวัดผลประเมินผล และมีทักษะในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยโดยชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมที่จัดคือ การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย และการบรรยาย ซึ่งเหมาะสมดี มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมการนิเทศการศึกษากับจุดประสงค์ในการจัด ในการให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศ จะบรรยายก่อนเป็นการนำเพียงเล็กน้อย หลังจากนั้นแบ่งผู้รับการนิเทศเข้ากลุ่ม ในกลุ่มจะมีเอกสาร ตำรา ในด้านการศึกษาเป็นการแสวงหาความรู้ของตนเองของผู้รับการนิเทศ มีอิสระเสรี มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ซึ่งกันและกัน เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น และช่วยกันสรุปเนื้อหาความรู้ในตอนท้ายอีกครั้งหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่าผลการวิจัยเหมาะสมกับความเป็นจริงมาก

งานพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดคือ การประชุมกลุ่ม การบรรยายเพิ่มสื่อประกอบ การบรรยาย การภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ และการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือ งานพัฒนาบุคลากรต้องการให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้และมีโอกาสแสดงผลงาน และเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ผลการวิจัยระบุว่า ไรกิจกรรมบรรยายจึงเหมาะสม เพราะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการถ่ายทอดความรู้ ทั้งการบรรยายและการบรรยายเพิ่มสื่อประกอบ มีการประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในความเป็นจริงการประชุมกลุ่มจะมีกิจกรรมอภิปราย

และการระดมความคิดเป็นกิจกรรมการนิเทศแทรกอยู่ด้วยเช่นกัน ส่วนการแสดงผลงาน และเผยแพร่ความรู้ของผู้บริหารนิเทศ ไรกิจกรรมการเสกนิตรรศาสตร์เกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือที่เหมาะสมมาก

งานบริการ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัด คือ การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การบรรยาย และการบรรยายที่มีสื่อประกอบ งานคานนี้เป็นการให้ความรู้แก่ผู้บริหารนิเทศคานการไรเครื่องมือโสตทัศนศึกษาการ ประสานสัมพันธ์ระหว่างคณะครูและบุคลากรในศูนย์วิชาการกลุ่ม และการเป็นวิทยากร ของศึกษานิเทศก์ กิจกรรมการนิเทศที่จัดมีการประชุมกลุ่ม ในการประชุมกลุ่มย่อยมี กิจกรรมการบรรยายแทรกอยู่ มีการระดมความคิดเห็น มีการอภิปราย มีการศึกษา คนคว่าจากเอกสารภายในกลุ่ม จึงกล่าวได้ว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัด เหมาะสม

ถ้าจะพิจารณาจากงานทั้ง 6 งาน คือ งานพัฒนาหลักสูตร งานจัดการเรียน การสอน งานวิเคราะห์วิจัย งานวัดผลและประเมินผล งานพัฒนาบุคลากร และงาน บริการ จากผลการวิจัยจะพบว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในงานทั้ง 6 งาน ส่วนใหญ่คือ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การบรรยายที่มีสื่อประกอบ ยกเว้นงาน วิเคราะห์วิจัยและงานวัดผลประเมินผล ที่ไม่มีการบรรยายที่มีสื่อประกอบ ในพฤติกรรม ที่เป็นจริง เมื่อมีการประชุมกลุ่มเป็นส่วนนำ จะมีการอภิปรายเป็นกลุ่มย่อยหรือระดม ความคิดเห็นแทรกเสริมเข้ามา มีการอ่านเพิ่มขึ้นมา รวมทั้งการบรรยายในการ ประชุมนั้น ๆ เป็นเรื่องที่นำพิจารณา บางกิจกรรมยังไม่ได้จัดคองเพียงพอ เช่น การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ การฟังเพลง วิทยุ โทรทัศน์ การเขียน และบางกิจกรรม จัดน้อยมากที่สุด คือ บทบาทสมมุติ การสัมภาษณ์

วันเพ็ญ กิ่งมะลิ (2531 : 39) กล่าวว่า การจะตัดสินใจเลือกหรือ จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุคในการปฏิบัติงานนิเทศนั้น จำเป็นต้องมีคองคประกอบควยวัตถุประสงค์ ขนาดของกลุ่ม การก่อให้เกิดประสบบการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมาย ขนาดของกลุ่ม เป็นหลักในการพิจารณาเป็น สิ่งสำคัญ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของกิจกรรมการนิเทศการ ศึกษาและงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่ว่า ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่ยึดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจึงควรยึดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทางในการพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกันด้วย

2. จากผลการวิจัยที่ว่า ในการวางแผนงานเพื่อจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้ดำเนินการโดยศึกษา สภาพปัญหา ความพร้อมประเมินมาตรฐานโรงเรียน ในการวางแผนจริง ๆ ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น การนำผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมาพิจารณาวางแผนและยังศึกษาข้อมูล สภาพปัญหา นับว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดโดยอาศัยข้อมูลที่นำเชื่อถืออย่างยิ่ง จึงน่าจะนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

3. จากผลการวิจัยที่ว่า ในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น โค้ชพิจารณาเลือกตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา ในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานจริงนั้น น่าจะท้องพิจารณาองค์ประกอบหลายอย่าง โดยต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การนิเทศ หน้าที่ของกลุ่มผู้รับการนิเทศ รวมทั้งระดมประสบการณ์ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมควบคู่กันทั้งสามประเด็น

4. ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาใช้เวลาทั้งในและนอกเวลาเรียน การออกไปนิเทศโรงเรียนประถมศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องใช้เวลาทั้งในและนอกเวลาเรียน ทั้งนี้ควยเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาบางส่วนอยู่ห่างไกลมาก ศึกษานิเทศก์อำเภออาจจะต้องใช้เวลาหลายวัน ในการเดินทางไปนิเทศและเดินทางกลับ

5. การประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอใช้การสังเกตพฤติกรรม ในการสังเกตพฤติกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยวิธีนี้ ถ้าจะให้มีความเที่ยงตรง เชื่อมั่นสูง ควรจะมีเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรม เพื่อให้ผู้ประเมินได้ตรวจสอบ และยังเป็นผลดีต่อศึกษานิเทศก์อำเภอ จะได้เก็บเครื่องมือประเมินไว้ทบทวนดูเพื่อปรับปรุงตนเองต่อไป

6. การประชุมกลุ่มเป็นกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอใช้มากที่สุดในงานนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์อำเภอจึงน่าจะใช้กิจกรรมการประชุมกลุ่มเพราะในการประชุมกลุ่มมักจะประกอบไปด้วยกิจกรรมอื่น ๆ ตามมา เช่น การระดมสมอง การประชุมกลุ่มย่อย การบรรยาย การเขียน และการอ่าน จะเห็นว่าเป็นการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่สามารถผนวกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาอื่น ๆ เข้าไปด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรไต่ถามการวิจัยในลักษณะเดียวกันหัวข้อวิจัยนี้ ในเขตการศึกษาอื่น เพื่อจะได้เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาว่าเหมือนหรือต่างกัน
2. การวิจัยครั้งนี้ ไต่ถามกับประชากรศึกษานิเทศก์อำเภอเท่านั้น ควรทำการวิจัยกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของประชาชนกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการสำนักงาน ครูวิชาการกลุ่ม ซึ่งทำหน้าที่นี้เทศในระดักลุ่มโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย